

szükség ahhoz, hogy érdemi válaszok szület-
senek a tanulmányban feltett kérdésekre.

Tengely Veronika,

a Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdasági
elemző mesterképzésének hallgatója
E-mail: veronika.tengely@gmail.com

Knitler, K.:

**Atipikus foglalkoztatás 2015-ben
és a válság időszakában**

(Atypische Beschäftigung im Jahr 2015 und im
Verlauf der Wirtschaftskrise.) – *Statistische Nach-
richten*. 2016. Nr. 6. Seite 416–422.

Az osztrák alkalmazásban állók létszáma 2015-ben mintegy 43 ezer fővel (1,2 százalékkal) haladta meg az egy évvel korábbit (így 3,62 millióra változott), a növekedés azonban döntően a részmunkaidőben foglalkoztatottakra koncentráldott.¹ 2011 óta viszont ez volt az első olyan év, amikor a „normál” (vagy hagyományos) formában dolgozók is némileg (mintegy 13 ezer fővel, azaz 0,5 százalékkal) emelkedett. A munkavégzés formájának tekintetében az osztrák az Unió egyik nemeként leginkább szegregálódott munkaerőpiaca. Miközben az alkalmazásban álló férfiak 84 százaléka hagyományos formában dolgozott 2015-ben, a nők esetében ez az arány mindössze 48 százaléké volt. Azaz az osztrák nők többségét valamilyen atipikus formában (részmunkaidőben, heti 12 órát nem meghaladóan, határozott idejű szerződéssel, kölcsönzött munkaerőként, megbízási szerződéssel) foglalkoztatják.

A férfiak és nők közötti legfőbb különbség a részmunkaidős foglalkoztatás esetében jelentkezik. 2015-ben a férfiak 9,8 százaléka dolgo-

zott ilyen módon, szemben a nőkre jellemző 47,8 százalékkal, ebbe az ún. kizárólagosan részmunkaidős foglalkoztatotti kategóriába (tehát amikor a heti munkaidő hosszától eltekintve a munkavégzés egyéb jellemzői meg-
egyeznek a hagyományos munkáival) tartozott 5,3, illetve 37,1 százaléku. A részmunkaidőben dolgozó nők aránya az európai országok közül itt az egyik legmagasabb, míg a férfiakra jellemző érték nagyjából átlagosnak mondható. A részmunkaidős munkavállalás legfőbb oka a nőknél a gyermekek ellátása volt, míg a férfiak esetében ez nem játszott szerepet.

Minimális, azaz heti 12 óra időtartamot nem meghaladó munkát a férfiak 3, a nők 7,6 százaléka végzett. Ebből következik, hogy a fizetett és a nem fizetett munka aránya a két nemnél jelentősen különbözik. A nőknél a nem teljes munkaidős munkavégzés oka jellemzően családi kötöttség, ami többnyire a gyermekekről történő gondoskodás. A férfiaknál viszont ez tipikusan valamilyen oktatással kombinálódik, illetve ők okként a nőknél jóval nagyobb arányban jelölték meg a „nem akar teljes munkaidős munkát” választ is. A nők esetében a nem teljes munkaidős foglalkoztatás egész életpályájukat végigkíséri, a férfiaknál viszont ez csak életük egy meghatározott időszakára (például amikor a tanulás mellett vállalnak részmunkaidős munkát) jellemző.

A határozott idejű szerződéssel történő foglalkoztatás elsősorban a friss diplomások körében gyakori, hasonlóan a megbízási szerződéshez, ami egyébként nem igazán elterjedt alkalmazási forma. A megbízási szerződéssel dolgozó 34 ezer fő 71 százaléka legalább érettségivel rendelkezett. A munkaerő-kölcsönzés (amiben 2015-ben 78 ezer fő volt érintve) az egyetlen olyan atipikus alkalmazási forma, ahol a férfiak vannak többségben, s leginkább szakiskolai vagy alacsony végzettséggel rendelkezők dolgoznak ilyen módon. További sajátosság az is, hogy a külföldiek, az osztrák állampolgársággal

¹ Az adatok forrása az uniós LFS (Labour Force Survey – munkaerő-felmérés) osztrák megfelelője, a mikrocenzus munkaerő-felmérési modulja volt.

nem rendelkezők munkaerő-kölcsönzés formájában történő foglalkoztatása, az osztrák állampolgárokra jellemzőnél kétszer gyakoribb.

Az atipikus formájú munkavégzésben a fiatalabbak (a 20–34 éves korosztályba tartozók) nagyobb arányban vesznek részt, mint a középkorúak (a 35–54 évesek). Kivételt ez alól csak a részmunkaidős munkavégzés jelent, amely legnagyobban a 25–49 éves nőkre jellemző.

A válság előtti, azaz a 2008. évi állapottal összehasonlítva a 2015. évit, a normál (vagy hagyományos) munkarendben történő foglalkoztatás visszaszorulása figyelhető meg. A hagyományos munkarendben dolgozók létszáma ez idő alatt mintegy 72 ezerrel csökkent, miközben például a részmunkaidősöké 167 ezerrel nőtt, azaz a foglalkoztatottak létszámában bekövetkezett 156 ezres növekedés döntően a részmunkaidős foglalkoztatás térnyerésének volt köszönhető. Ugyancsak jelentősen nőtt a határozott idejű szerződéssel dolgozók száma, bár ez egyelőre így sem túl magas. Az egyetlen atipikus foglalkoztatási forma, amelyre a csökkenés volt jellemző, a megbízási szerződéses munkavégzés. A gazdaság ciklikusságára a nem hagyományos foglalkoztatási formák közül a munkaerő-kölcsönzés reagált a legérzékenyebben, a válság idején az ilyen módon dolgozók száma erőteljesen csökkent majd a kilábalási időszakban újra növekedésnek indult.

Lakatos Judit

E-mail: Judit.Lakatos@ksh.hu

Chan, L.-S. – Chou, K.-L.:

Az időskori szegénység Hongkongban

(Poverty in old age: Evidence from Hong Kong.) – *Ageing & Society*. Cambridge University Press. Cambridge. August 2016. pp. 1–19.

Ázsia egyik leggazdagabb városában, Hongkongban a sikert és a prosperitást a szá-

badpiaci gazdasággal és a neoliberais politikával magyarázzák. A hongkongi kormány a be nem avatkozás és a konzervatív fiskális politika híve, amely korlátozza a közkiadásokat, ezen belül a jóléti célokra fordított pénzköltségeket is.

A városállamban a gazdaság gyors növekedésére számítanak a következő három évtizedben, amelynek hatására az idősök szegények közötti aránya is jelentősen emelkedik majd. 2012-ben Hongkong népességének 13,9 százaléka volt 65 éves és idősebb, amely 2041-re az előrejelzések szerint eléri a 30,3 százalékot. E változás már most felhívja a figyelmet az időskori szegénység súlyos problémájára. 2001 és 2011 között a hongkongi szegények száma 1,19 millióról 1,26 millió főre nőtt, míg a szegénynek számító háztartásoké 420 ezerről 470 ezerre emelkedett. A teljes népesség 19,6 százaléka szegény, a gyermekek 24,2 százaléka tartozik ide, míg az idősök körében ez a mutató meghaladta a 33,3 százalékot. Az elszegényedett öregeknek kisebb az esélyük arra, hogy kiszabaduljanak rossz anyagi helyzetük csapdájából, mint fiatalabb társaiknak. A szegénységben élő idősök egészségi állapota is rosszabb, funkcionális károsodásuk is gyakoribb, többen élnek közülük intézeti háztartásban és többet költenek hálapénzre, mint a tőlük anyagiakban jobban élők.

A Világbank ajánlásait elfogadva Hongkongban egy több pilléres épülő, idősöket szolgáló pénzügyi védelmi rendszert vezettek be. Az első pillér szociális biztonsági hálóként fogható fel, amit a kormány az adókból finanszíroz. A másik ága mindenkire nézve kötelező, aki 18–65 év közötti és foglalkoztatott, nekik kvázi nyugdíjbiztosítási járulékot kell fizetni. E pillért csak 1998-ban vezették be. A felhalmozott összeget a nyugdíjkorhatár elérésekor egy összegben fizetik ki. A harmadik pillér – kiegészítője az első kettőnek – a családi támogatás, mely önkéntes. E